

DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ 2008

**Přístupy ke studiu
sociálního kapitálu a
měření sociálních sítí**

odd. **Studia sociální struktury**

Jiří Šafr

6. Listopadu 2008

Proč studovat sociální sítě?

- Znamenají nejen *příležitosti* (sociální kapitál) ale i *omezení*
- *Tradiční přístup* → vlastnosti individuí
data: individuum x atributy
- *Analýza sítí* → vlastnosti párů individuí
(sociální vztahy)
data: individuum A x individuum B

Teorie: efekty rozsahu a kvality ego-sítě (sociálního kapitálu)

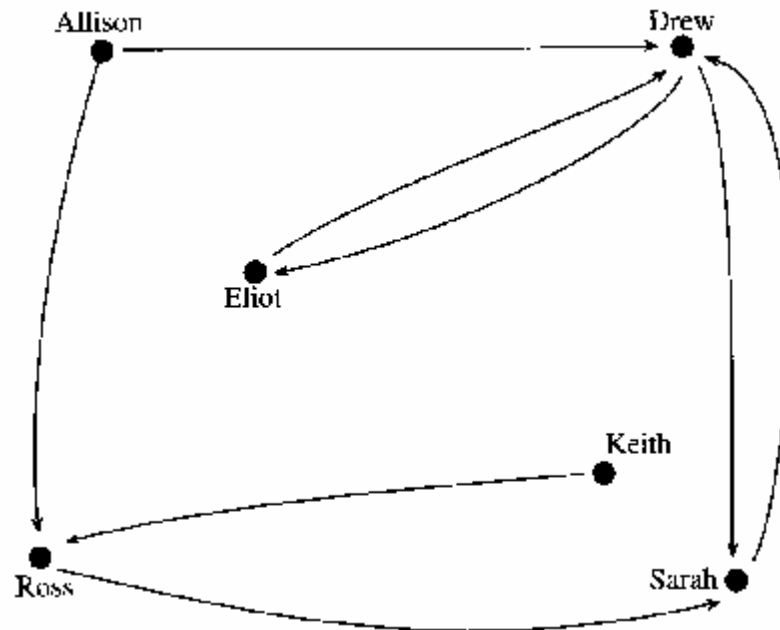
osobní rovina

1. soukromé instrumentální jednání
→ příjem, vyšší šance úspěchu při hledání práce
2. pocit osobní pohody (zdraví)
→ indikátory kvality života
3. obecná koheze společnosti
→ generalizovaná sociální důvěra, meziskupinová tolerance

Uzavřená síť (full network)

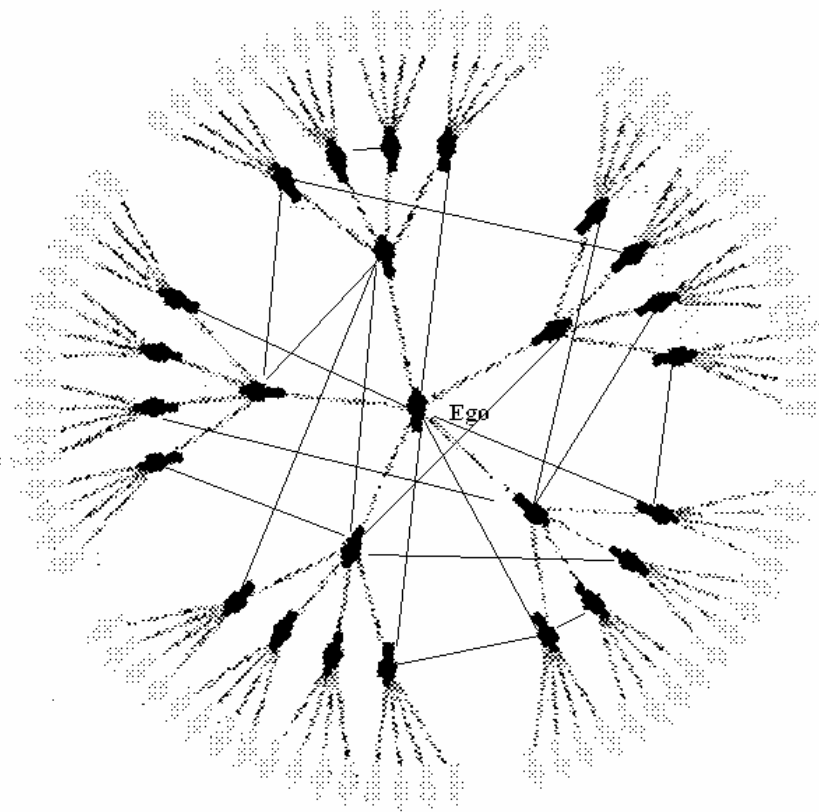
Friendship

	Allison	Drew	Eliot	Keith	Ross	Sarah
Allison	-	1	0	0	1	0
Drew	0	-	1	0	0	1
Eliot	0	1	-	0	0	0
Keith	0	0	0	-	1	0
Ross	0	0	0	0	-	1
Sarah	0	1	0	0	0	-

Egocentrická síť

Princip

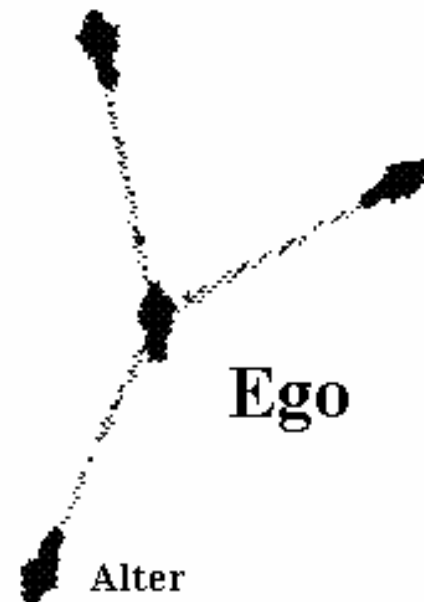
Egocentrická síť v Generátoru jmen
→ silné vazby

Alter

Friend 1:
Education
Occupation
Gender
Wherefrom

Alter

Friend 2:
Education
Occupation
Gender
Wherefrom

Alter

Friend 3:
Education
Occupation
Gender
Wherefrom

Nyní mi prosím vyjmenujte své 3 nejlepší, nejbližší přátele. Stačí mi jen jejich křestní jména.
Tazateli, zakódujte prosím pohlaví jmenované/ho přítele/kyně!

		Muž	Žena
1. Přítel/kyně 1	Jméno:	①	②
2. Přítel/kyně 2	Jméno:	①	②
3. Přítel/kyně 3	Jméno:	①	②

Nyní mi prosím řekněte, jakého stupně vzdělání dosáhli Vaši přátelé. Začneme tím, kterého jste nenoval/a jako prvního, pak druhého a nakonec třetího.

1) základní	Přítel/kyně 1:	①	②	③	④	⑨
2) středoškolské bez maturity (vyučení/á)						
3) středoškolské s maturitou	Přítel/kyně 2:	①	②	③	④	⑨
4) vysokoškolské						
9) Neví (nečtěte)	Přítel/kyně 3:	①	②	③	④	⑨

Jaká je profese Vašich tří nejbližších přátel, případně pracovní zařazení v jejich současném hlavním zaměstnání? Jakou práci vykonávají? Dodržte prosím pořadí z otázky 5!

Přítel/kyně 1

zaměstnání:

Přítel/kyně 2

zaměstnání:

Přítel/kyně 3

zaměstnání:

Generátor pozic

Ukážu Vám seznam profesí a povolání. **U každé profese mi prosím řekněte, zda znáte někoho blízkého** (tj. někoho, s kým si např. tykáte), **kdo v takové pozici pracuje? Pokud znáte více takových lidí, uveďte toho, s kým se znáte nejdéle.**

Jak dlouho se s tímto člověkem znáte?

Jaký je Váš vztah s tímto člověkem?

Kódujte podle klíče: 1 = příbuzný, 2 = kamarád, 3 = známý

Jakého je pohlaví?

	Ot. 1 ZNALOST		Ot. 2 DÉLKA ZNÁMOSTI ROKY VYPISUJTE	Ot. 3 VZTAH K DANÉMU ČLOVĚKU			Ot. 4 POHLAVÍ	
	ANO	NE		příbuz- ný	kama- rád	známý	MUŽ	ŽENA
1. Prodavač/ka v hypermarketu- supermarketu	1	2		1	2	3	1	2
2. Zdravotní sestra, ošetřovatel	1	2		1	2	3	1	2
3. Lékař/ka	1	2		1	2	3	1	2
4. Policista/ka	1	2		1	2	3	1	2
5. Truhlář/ka	1	2		1	2	3	1	2
6. Uklízečka / uklízeč	1	2		1	2	3	1	2
7. Nižší nebo mzdový/á účetní	1	2		1	2	3	1	2
3. Dělník/dělnice v továrně	1	2		1	2	3	1	2
3. Právník/právníčka, advokát/ka	1	2		1	2	3	1	2
1. Číšník/ servírka	1	2		1	2	3	1	2
1. Nekvalifikovaný stavební dělník/ dělnice	1	2		1	2	3	1	2
2. Majitel/ka nebo vedoucí obchodu	1	2		1	2	3	1	2
3. Automechanik/ automechanička	1	2		1	2	3	1	2

Generátor zdrojů

OV.161 „Nyní vám budu předčítat charakteristiky několika skupin lidí. Vy mi prosím u každé z nich postupně řekněte, zda někoho takového máte zvlášť mezi svými známými, mezi přáteli a mezi příbuznými. Máte někoho, kdo...“

	A. MEZI ZNÁMÝMI		B. MEZI PŘÁTELI, KAMARÁDY		C. MEZI PŘÍBUZNÝMI	
	ANO	NE	ANO	NE	ANO	NE
	1	2	1	2	1	2
a) Vám pomůže s drobnými pracemi v bytě či domě,	1	2	1	2	1	2
b) Vám nakoupí, když jste Vy i ostatní členové domácnosti nemocní,	1	2	1	2	1	2
c) Vám pomůže sehnat kontakt na dobrého lékaře, pokud byste ho potřeboval,	1	2	1	2	1	2
d) s Vámi probere důležité věci v životě, poradí v případě osobních problémů?	1	2	1	2	1	2
e) Máte někoho, kdo... Vám poskytne ubytování, kdybyste musel dočasně opustit svůj byt (alespoň na týden),	1	2	1	2	1	2
f) Vám umí poradit s právními problémy (s bydlením, v práci, s městským úřadem).	1	2	1	2	1	2
g) Vám nebo jinému členu rodiny pomůže najít práci?	1	2	1	2	1	2
h) Máte někoho, kdo... má možnost zaměstnat lidi, uzavírat s nimi smlouvy, najímat pracovníky,	1	2	1	2	1	2
i) se vyzná ve finančních záležitostech (daně, dotace, sociální dávky, důchodové pojištění),	1	2	1	2	1	2
j) pracuje na radnici nebo místním úřadě,	1	2	1	2	1	2
k) se objevuje v médiích (celebrita, politik apod.),	1	2	1	2	1	2
l) vydělává více než 100 tis. Kč měsíčně?"	1	2	1	2	1	2

Proč zkoumat egocentrické sítě?

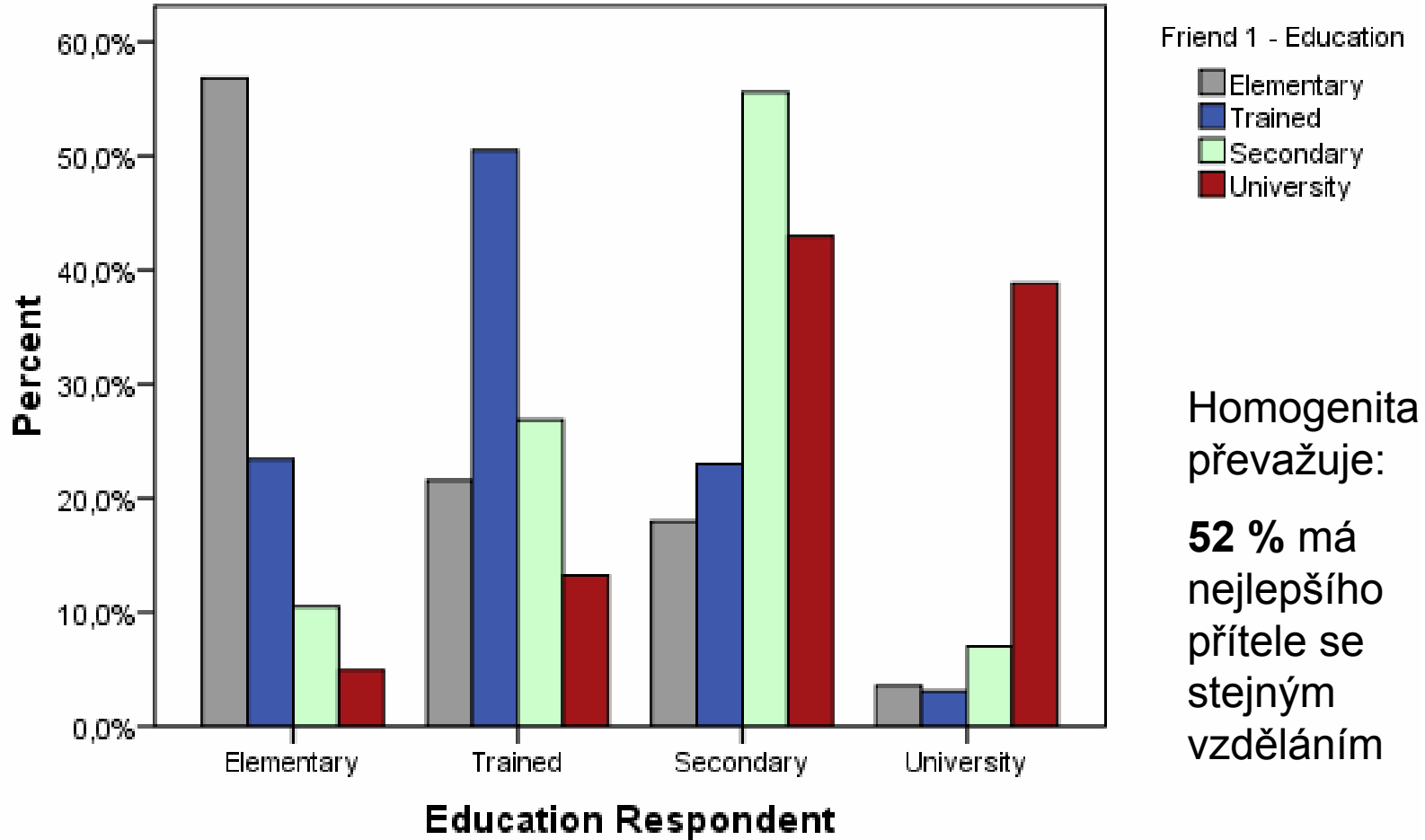
1. míra uzavření sítě (**homogenita**)
 - koheze „prostupnost“ společnosti
 - otevřenost/uzavřenost různých sociálních kategorií (formování sociálních tříd)
2. zakotvené zdroje a jejich dostupnost
 - sociální sítě jako **sociální kapitál**: dostupné zdroje (vlastnosti) v síti a/nebo pozice v ní

Metody měření – generátory:

1. Jmen → silné vazby
2. Pozic → silné i slabé vazby
3. Zdrojů → silné i slabé vazby

Data z výzkumu *Sociální distance 2007*

Vzdělání: Respondent & 1. přítel (%)

Přítel

	1.	2.	3.	Network 4
Homogenita	51,9	48,7	48,6	23,1
Heterogeneita	48,1	51,3	51,4	76,9

Homogenita přátelských vztahů (NG)

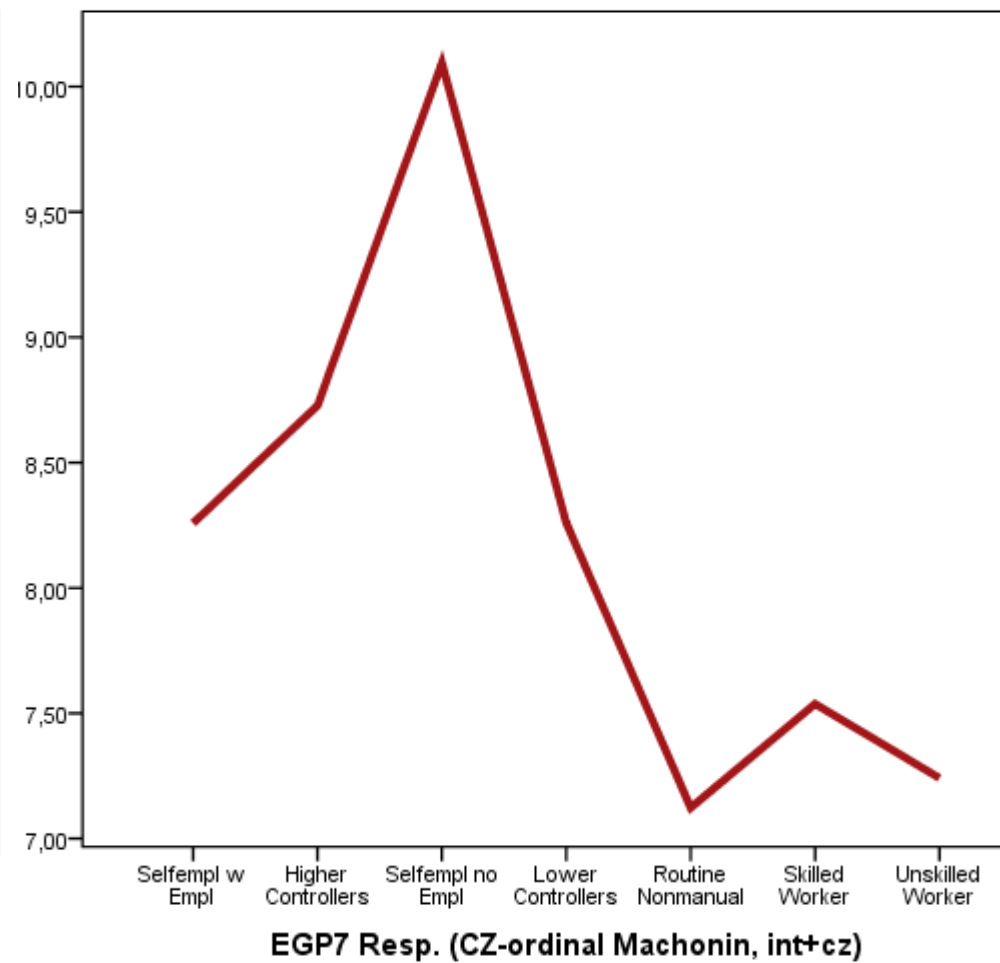
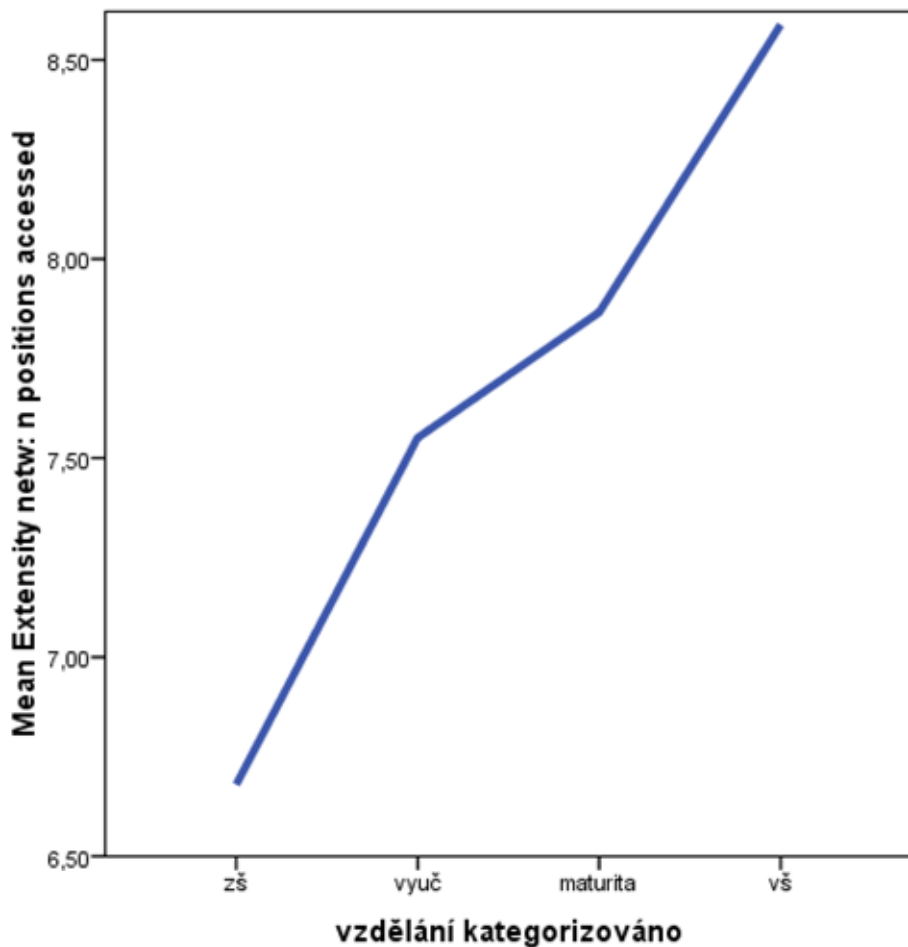
Alter: 1. přítel				
Respondent	ZŠ	VY	SŠ	VŠ
ZŠ	79	114	45	6
VY	30	246	115	16
SŠ	25	112	238	52
VŠ	5	15	30	47

Respondent	Homogenita %	Odds Ratio
ZŠ	32,4	6,95
VY	60,4	3,34
SŠ	55,7	3,70
VŠ	48,5	12,75

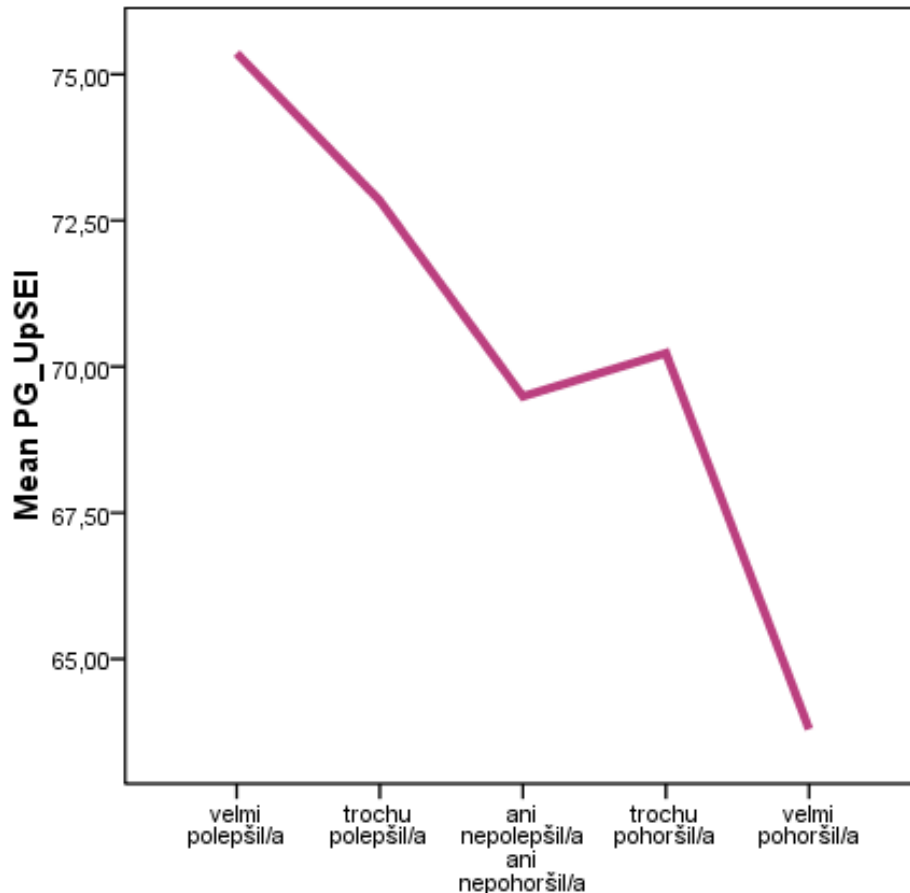
Základní měřítka ego-sítě silné i slabé vazby (PG)

- **Rozsah-velikost** (Extensivity)
celková suma pozic povolání, ke kterým má ego (respondent) přístup
- **Nejvyšší dosažitelnost** (Upper Reachability)
nejvyšší sociální status známý respondentovi
- **Rozpětí** (Range)
rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším dosažitelným sociálním statusem v síti

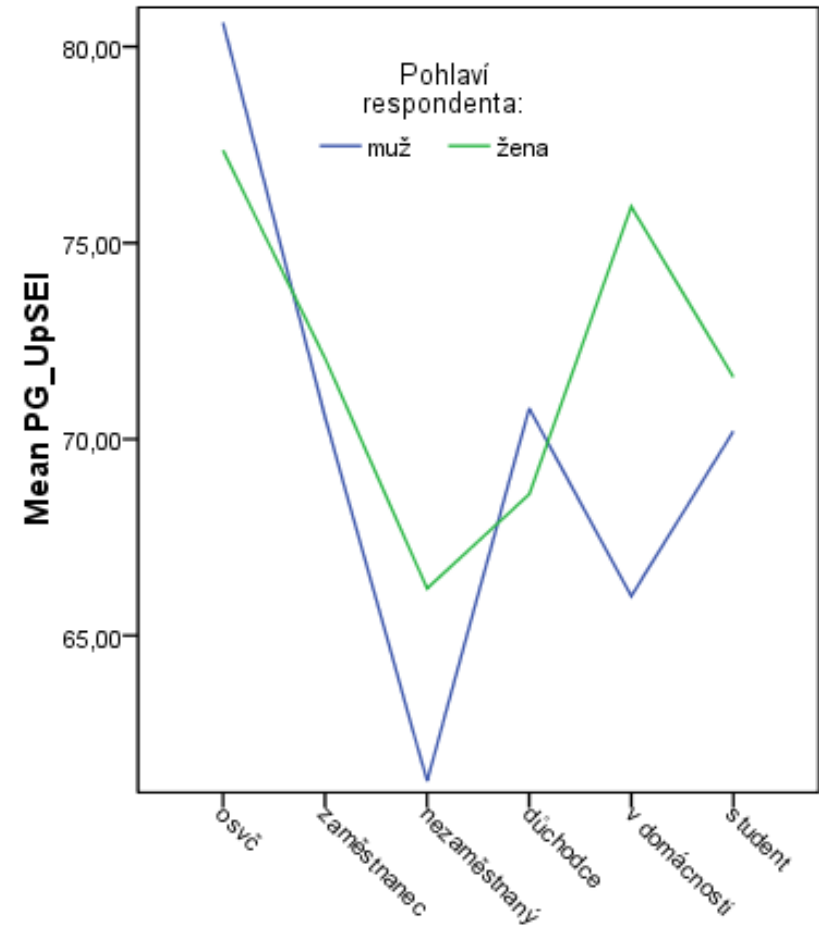
Rozsah sítě

Nejvyšší dosažitelnost

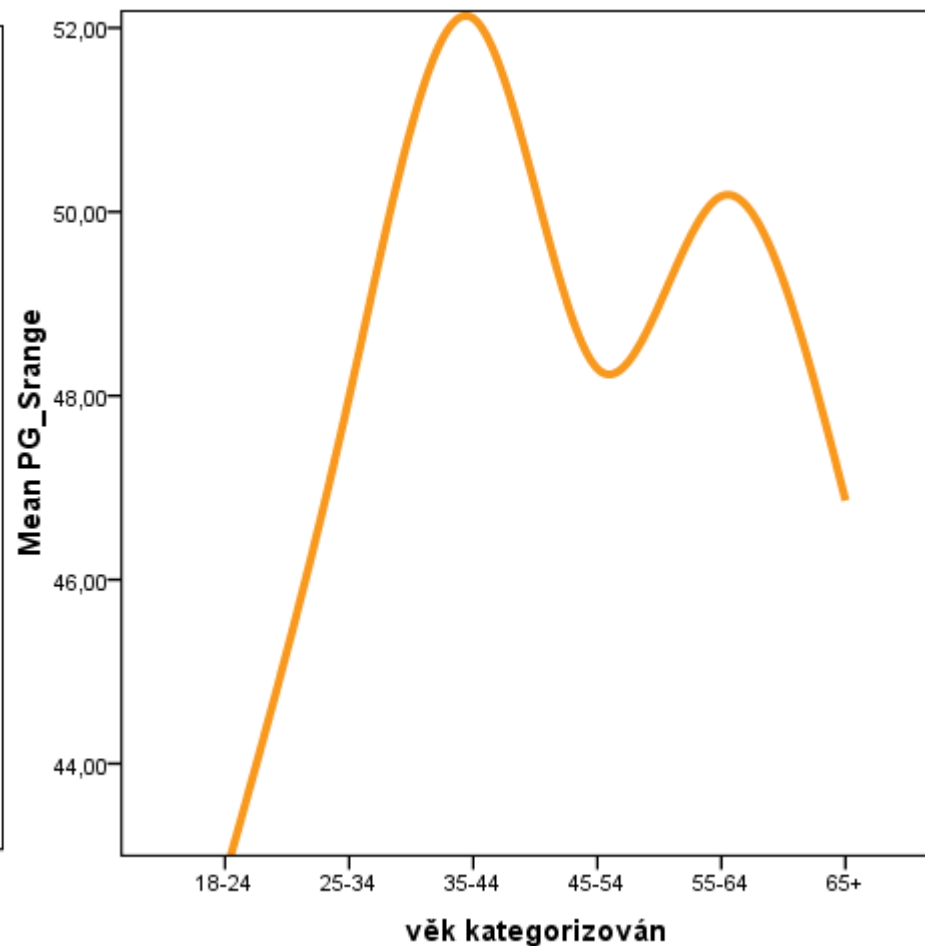
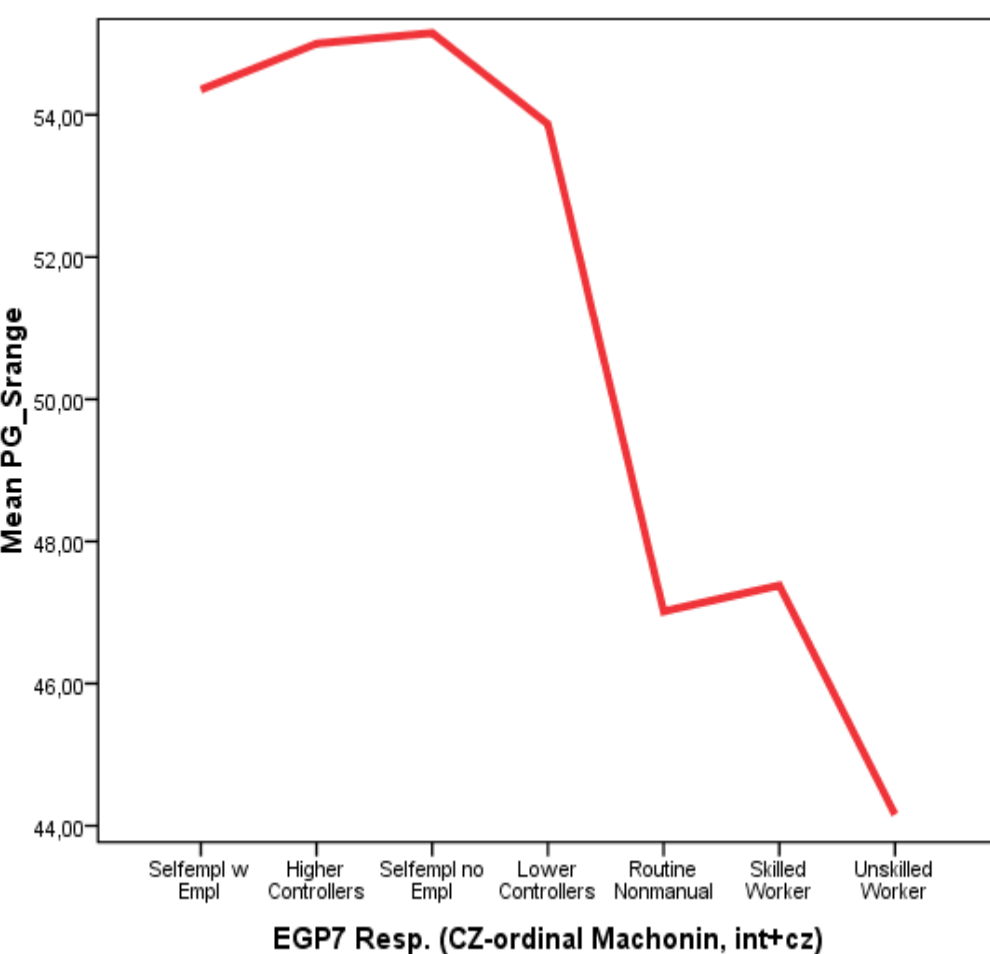

Pokud jste v posledních 5 letech změnil/a zaměstnání nebo pozici ve stávajícím, řekl/a byste, že jste si?

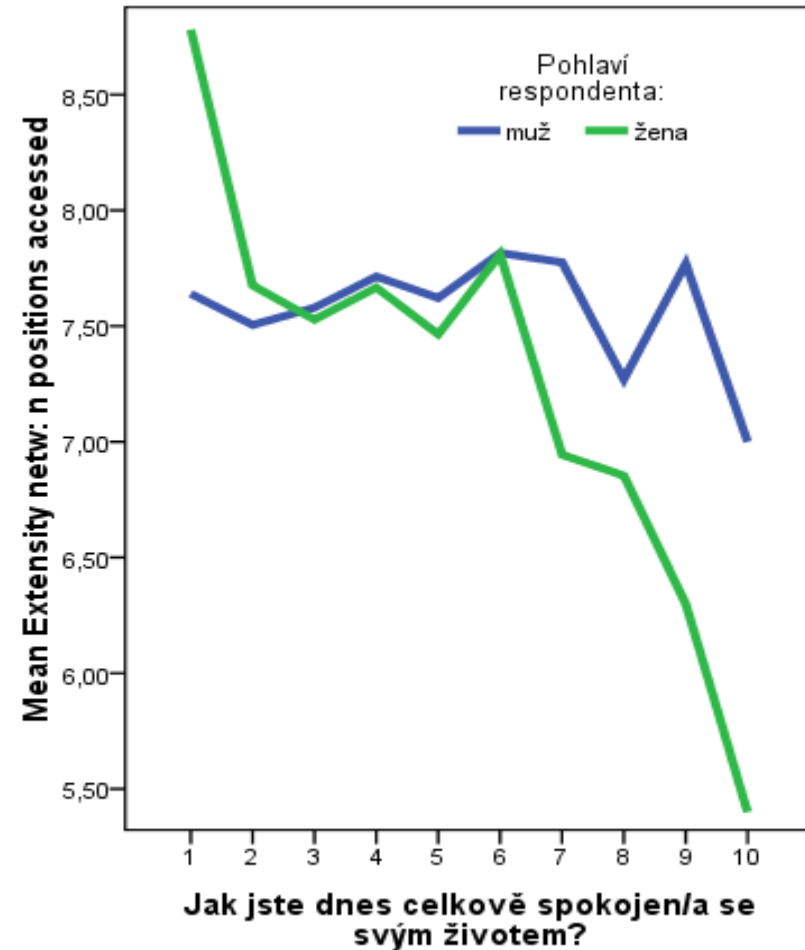
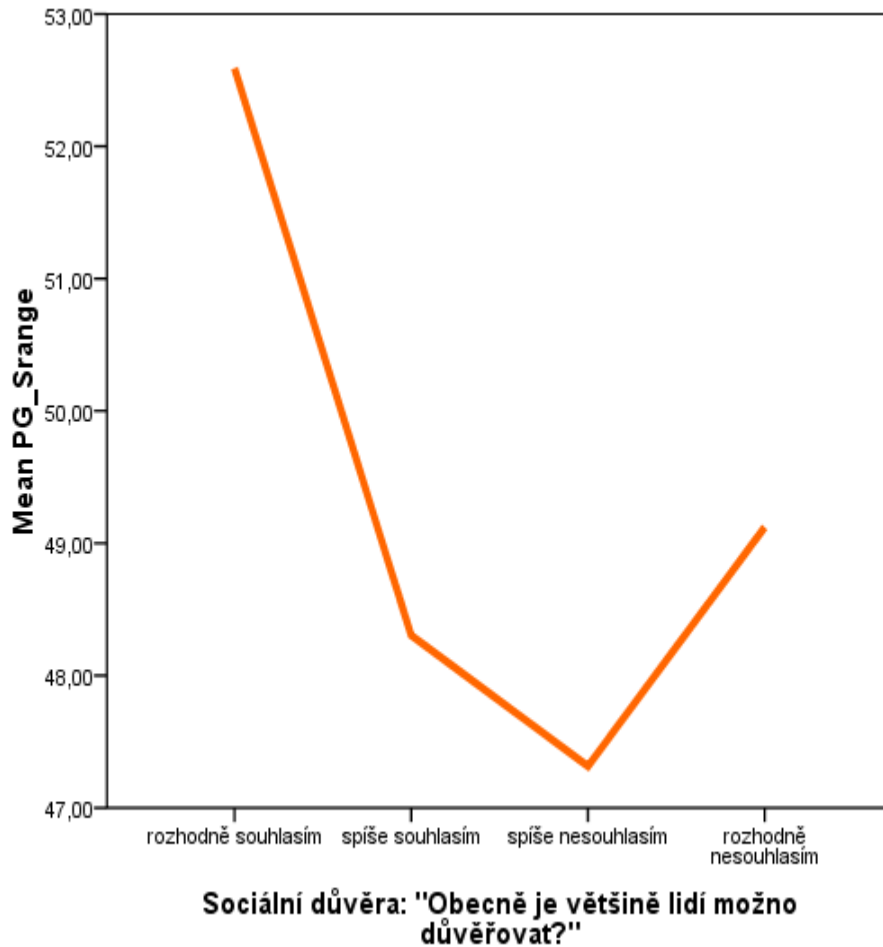

Jaké je v současnosti Vaše zaměstnání? Jste v současnosti...

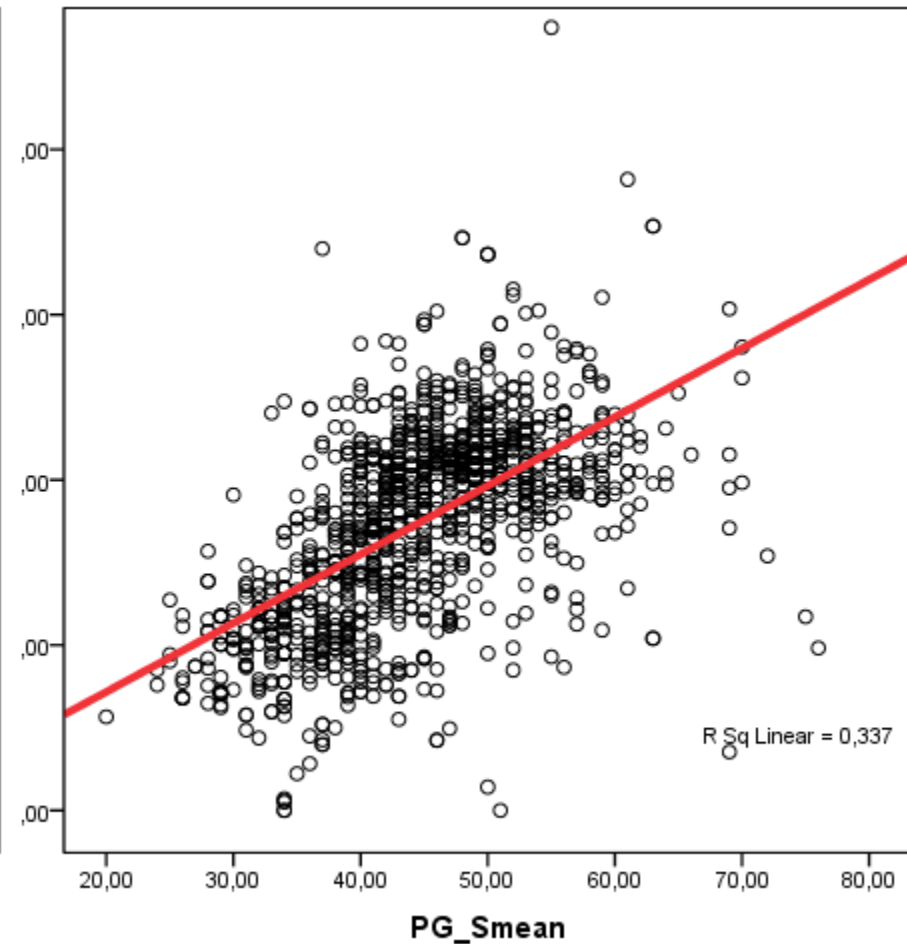
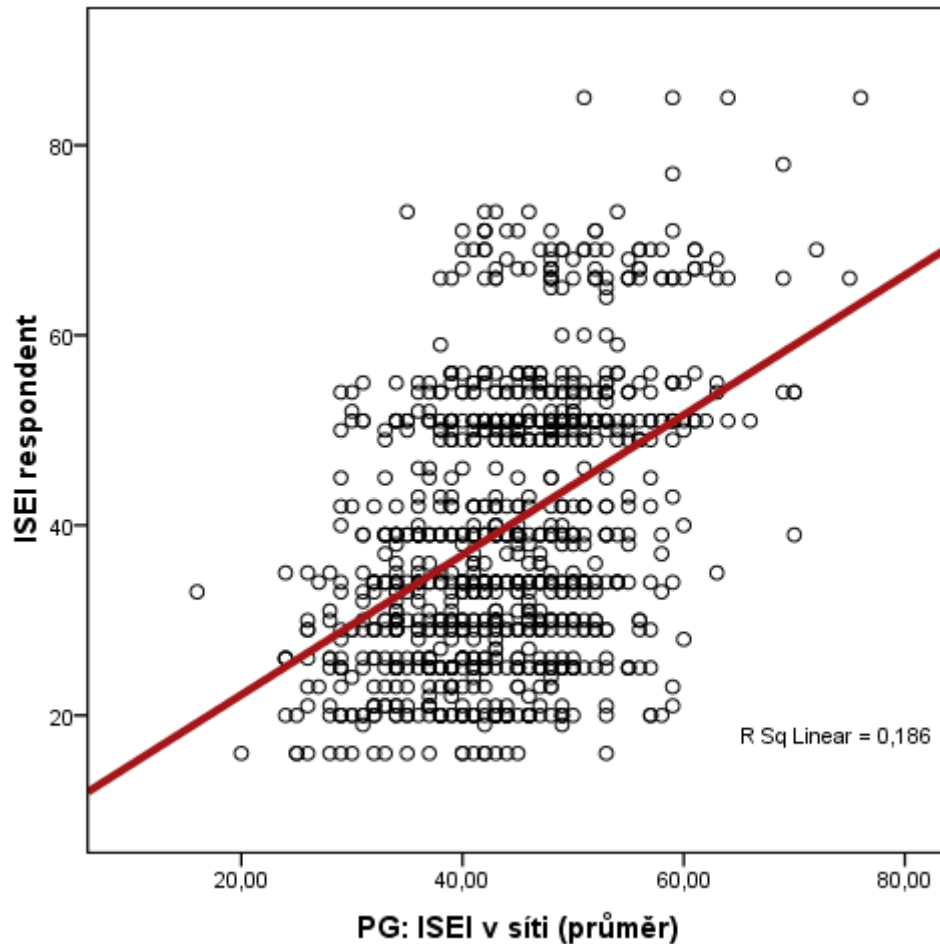
Rozpětí soc-ekon.statusu

Efekty sítě (rozsah/rozpětí): Sociální důvěra a životní spokojenost

Soc-ekon. status ega & v síti: dvojí zvýhodnění

Děkuji za pozornost

www.socdistance.wz.cz